

**ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ
СУЧАСНОСТІ**
ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ:
НАУКОВИЙ І ПРАКТИЧНИЙ
ДИСКУРС

Збірник науково-практичної конференції

20 БЕРЕЗНЯ 2026

Вінниця

УДК 316.32:001.89:340.1

Г54 Глобальні виклики сучасності та шляхи їх вирішення: науковий і практичний дискурс: зб. матеріалів наук.практ.конф. (м. Вінниця, 20 березня. 2026 р.): Громадська Організація «Центр Науково-Дослідних Ініціатив», Вінниця: «ГО ЦНДІ» 2026.

Збірник містить наукові розробки науковців, представників практичних підрозділів Національної поліції та інших правоохоронних органів, докторантів, аспірантів та здобувачів вищої освіти, присвячені дослідженню теоретичних і прикладних аспектів розвитку взаємодії органів публічної влади та правоохоронних органів

Матеріали викладені в авторській редакції

з незначними коректорськими правками.

Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

Електронна копія матеріалів круглого столу безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Громадської організації «Центр Науково-Дослідних Ініціатив» у розділі «Архів наукових заходів», сторінка «Збірники наукових заходів» <https://gocsri.com/index.php/index/uk/index>

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова редакційної колегії

Зінченко Людмила Петрівна - засновник Громадської організації «Центр Науково-Дослідних Ініціатив»

Заступник голови редакційної колегії

Байцур Катерина Юріївна - співзасновник Громадської організації «Центр Науково-Дослідних Ініціатив»

Члени редакційної колегії:

Василенко Віктор Михайлович- перший проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Музичук Олександр Миколайович- проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор

Невядовський Владислав Олегович - учений секретар секретаріату Вченої ради, доктор юридичних наук, доцент

Іванцов Володимир Олександрович - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративної діяльності

Чишко Катерина Олександрівна - кандидат юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем наукового забезпечення правоохоронної діяльності та якості підготовки кадрів

Статівка Олена Олександрівна – завідувач кафедри мовної підготовки, кандидат педагогічних наук, доцент

Ляска Оксана Петрівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки

ГЛУБОЧЕНКО Сергій Михайлович,
кандидат юридичних наук

ДО ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

Цифровізація системи правосуддя була предметом дискусій останніми роками. Деякі країни, як-от Естонія, вжили заходів для цифровізації своїх систем правосуддя, тоді як інші повільніше впроваджували ці зміни. Цифровізація системи правосуддя має багато переваг, зокрема підвищення ефективності, прозорості та доступу до правосуддя. У цій статті буде розглянуто останні досягнення в цифровізації системи правосуддя та обговорено потенційні переваги та виклики цього процесу. Саме Естонію часто наводять як приклад-модель для інших країн, в які прагнуть оцифрувати свої системи правосуддя. Ця держава розпочала оцифровувати свою систему правосуддя на початку 2000-х років, і до 2008 року всі судові процеси проводилися в електронному вигляді. Ця зміна призвела до низки переваг, включаючи підвищення ефективності та прозорості. Наприклад, цифрові судові записи доступні кожному, хто має підключення до Інтернету, що полегшує громадськості доступ до судових засідань. Крім того, естонські судді можуть виносити рішення в електронному вигляді, що скоротило час, необхідний для вирішення справ [1].

Варто відзначити, що у 2020 році заходи реагування на пандемію порушили роботу систем правосуддя та закрили багато судів. Технології швидко та широко були проголошені рішенням для подолання багатьох проблем, пов'язаних із здійсненням правосуддя під час локдаунів. Цифрова трансформація в секторі правосуддя прискорилася. Оскільки уряди впровадили оновлені платформи для онлайн-подання документів, цифрових процесів та віртуальних судів, нового імпульсу набули давні заклики до модернізації та цифровізації послуг правосуддя в усьому світі. Лабораторія з

питань майбутнього правосуддя (Justice Futures CoLab) просуває електронне правосуддя не лише для оновлення інфраструктури, але й як стратегічний інструмент для трансформації систем правосуддя, щоб вони були ефективнішими, доступнішими та адаптивнішими. Коли електронне правосуддя розглядається як стратегія захисту прав, воно може сприяти розвитку підходів, захищати верховенство права та права людини, а також забезпечувати правосуддя, орієнтоване на людей. Естонія також забезпечує, щоб аспекти правосуддя та прав людини були враховані в зусиллях ПРООН щодо цифрової трансформації відповідно до Цифрової стратегії ПРООН (2022-2025) [2]. Відмітимо, що в Україні процес цифровізації роботи судів розпочався ще восени 2017 року, коли Закон України «Про судоустрій та статус суддів» було доповнено статтею 15-1 «Єдина інформаційно-телекомунікаційна система судочинства» (ЄІТС). Однак, фактичний розвиток UJITS відбувався повільно. У квітні 2021 року було прийнято закон, що передбачає поетапне впровадження UJITS, тим самим пришвидшуючи його розвиток. Станом на 5 жовтня 2021 року розпочали роботу три підсистеми (модулі) UJITS: «Електронний кабінет», «Електронний суд» та підсистема відеоконференцзв'язку (VCS). Підсистема «Електронний кабінет» – це захищений веб-сервіс з офіційною інтернет-адресою (id.court.gov.ua), що забезпечує процедуру реєстрації користувачів в UJITS, а також подальшу автентифікацію таких осіб для їх доступу до підсистем (модулів) UJITS в межах наданих прав. Підсистема електронного суду («Електронний суд») дозволяє обмінюватися документами (включаючи процесуальні документи, письмові та електронні докази тощо) між судом та учасниками судового розгляду, а також отримувати інформацію про статус та результати розгляду таких документів. Підсистема відеоконференцзв'язку забезпечує відео- та аудіозапис судових засідань, резервує зали судових засідань, дозволяє учасникам справи подавати документи під час судового засідання, що проводиться в режимі відеоконференції, та надає користувачам можливість брати участь у засіданнях інших органів та установ системи правосуддя через

відеоконференцію. UJITS базується на хмарних технологіях, які дозволяють здійснювати віддалену обробку та зберігання даних. Ці технології надають користувачам Інтернету доступ до обчислювальних ресурсів та програмного забезпечення як онлайн-сервісів [3]. Однак, для повноцінного функціонування цих підсистем у судах різних рівнів все ще потрібен був певний час. І. Татулич слушно зазначила, що ситуація, яка сьогодні склалася в країні, потребує, нестандартних рішень та ідей для того, щоб налагодити доступ учасників до суду. Зараз, як ніколи, всі виклики, які постали перед судовою системою на шляху до запровадження електронного судочинства, повинні вирішуватись рішуче і без зволікань, надмірний формалізм за таких обставин шкодить авторитету судової влади, яка повинна захищати інтереси громадян у будь-яких умовах. Для учасників судового процесу створюються всі необхідні та водночас комфортні умови для якісного та ефективного вирішення спору. Запроваджений в Україні карантин та військовий стан попри суттєві обмеження та негативні наслідки, стали поштовхом для діджиталізації правосуддя, запровадження принципово нових процедур, спрямованих на захист прав, свобод та дотримання безпеки учасників судового розгляду. Впевнені, що на практиці законодавство буде застосовуватись вдало та виважено, технічне забезпечення судів буде поліпшене і, зрештою, норми законодавчих актів будуть ефективно впроваджуватися для закріплення особливостей судового процесу в умовах в воєнного стану [4]. Варто навести позицію В. М. Логойди. Автор наголошує, що наявній системі електронного забезпечення судочинства все ще притаманна так звана хвороба росту, коли система зіштовхується з об'єктивними та суб'єктивними перешкодами: технічними бар'єрами, консерватизмом учасників процесу та недосконалістю чинного законодавства, насамперед на рівні підзаконної нормативної бази. Очікується, що за умови належного фінансування, широкої просвітницької кампанії і послідовного удосконалення процесуального та іншого законодавства, з часом система електронного забезпечення судочинства буде суттєво покращена, а рівень проникнення інформаційних технологій в

щоденну діяльність суду стане суттєво більшим, аж до повного витіснення паперового документообігу. На відміну від цього, набагато складнішим, насамперед з юридичної та етичної точок зору, є процес переходу до системи електронного правосуддя, який передбачав би не просту автоматизацію роботи судді, а часткове усунення судді (людини) від процесу здійснення правосуддя і передачу відповідних функцій машині. Ця ідея потребує глибокого осмислення і додаткових наукових розвідок через суттєві ризики, які виникають при її можливій реалізації. Водночас, ігнорувати науково-технічний прогрес безперспективно – Україна повинна буде запроваджувати відповідні практики, починаючи з так званих справ незначної складності (малозначних справ), з поступовим розширенням сфери застосування систем штучного інтелекту і принципів функціонування смарт-контрактів по мірі здобуття відповідного досвіду у майбутньому [5].

Все наведене вище дає можливість говорити про це, що в Україні цифровізація судочинства повинна бути спрямована не на технічні аспекти функціонування окремих електронних сервісів, а на закріплення базових правових засад цифрової трансформації судової влади. А відтак, в даному контексті вбачається необхідним: а) нормативно закріпити принцип цифрової доступності правосуддя, адже наразі профільний Закон містить положення про функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, однак не визначає цифрову доступність як один із принципів організації судової влади; б) доцільно саме на рівні закону визначити основні підсистеми ЄСІТС, гарантії безперервності її роботи, а також права та обов'язки учасників судового процесу під час використання електронних сервісів, адже наразі дане питання врегульовується на підзаконному рівні; в) варто розширити можливості дистанційного здійснення судочинства, оскільки незважаючи на існування механізму відеоконференцій, законодавство все ще значною мірою орієнтоване на традиційну модель судового розгляду; г) чітко визначити правові засади використання технологій штучного інтелекту в діяльності судів. Йдеться не про заміну судді алгоритмом, а про можливість застосування

допоміжних цифрових інструментів для автоматизації документообігу, аналізу судової практики, розподілу справ та виконання інших технічних функцій із обов'язковим збереженням контролю з боку людини.

Список використаних джерел

1. The Digitalization of the Justice System / URL: <https://www.legid.app/the-digitalization-of-the-justice-system-2/>
2. Digitalization and e-justice / URL: <https://www.undp.org/rolhr/justice/digitalization-and-e-justice>
3. Digital Technologies in the Judiciary Under Martial Law in Ukraine – article by judge of the Criminal Cassation Court of the Supreme Court Oleksandra Yanovska / URL: <https://court.gov.ua/eng/supreme/pres-centr/news/1894732/>
4. Татулич І. Особливості здійснення судочинства в умовах воєнного стану / URL: <https://law.chnu.edu.ua/osoblyvosti-zdiisnennia-sudochynstva-v-umovakh-voiennoho-stanu/>
5. Логойда В. М. Проблеми цифровізації судочинства в Україні [Електронний ресурс] / В. М. Логойда. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2025. Вип. 92(5). С. 35-42. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2025_92\(5\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2025_92(5)_6)

ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ: НАУКОВИЙ І ПРАКТИЧНИЙ ДИСКУРС

Збірник матеріалів

Науково-практичної конференції

(м. Кам'янське, 20 березня 2026 року)

Відповідальні за випуск: Л.П. ЗІНЧЕНКО

Комп'ютерне верстання: Н.М. ОСТАПОВА

Видавець і виготовлювач – Електронний формат збірнику
Громадська Організація «Центр Науково-Дослідних Ініціатив»

М. Вінниця